

PODSUMOWANIE DZIAŁAŃ ZWIĄZKU MIAST POLSKICH W ROKU 2018

LEGISLACJA¹ (lobbying²: resorty - Komisja Wspólna Rządu i ST - Sejm - Senat - Prezydent)

Poselski projekt ustawy o zwiększeniu udziału obywateli w życiu publicznym

lobbying - wysłuchanie publiczne - część poprawek przyjęta - wniosek do prezydenta

Zarząd Związku jeszcze w grudniu 2017 roku przyjął stanowisko ws. poselskiego projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych, poparte następnie przez Stronę Samorządową Komisji Wspólnej Rządu i ST. Zwróciliśmy uwagę na fakt, że projekt zawiera zbiór propozycji zmian przepisów w różnych ustawach, nie będący wynikiem systemowej analizy funkcjonowania ustroju JST. Niektóre zmiany są zgodne z oczekiwaniami środowisk samorządowych, jednak w kilku ważnych sprawach prowadzą – wbrew tytułowi projektu ustawy – do zmniejszenia udziału obywateli w życiu społeczności lokalnych i regionalnych oraz osłabienia organów przedstawicielskich. Stanowisko przedłożono posłom, a także zaprezentowano podczas obywatelskiego wysłuchania publicznego 9 grudnia 2017 r. w Warszawie.

Rozliczne wysiłki czynione przez środowiska samorządowe i obywatelskie przyniosły efekt. Podczas drugiego czytania projektu sami wnioskodawcy złożyli poprawki zbieżne z niektórymi postulatami ZMP i innych organizacji samorządowych. Udało się: obronić okręgi jednomandatowe w gminach do 20 tysięcy mieszk., uniemożliwić start w wyborach osobom spoza gminy albo powiatu, zachować ustalanie okręgów wyborczych przez rady gmin i powiatów, wydłużyć kadencję organów samorządu do 5 lat oraz utrzymać powoływanie skarbnika jak dotąd – przez radę na wniosek organu wykonawczego. Doprecyzowano też przepisy dotyczące dwukadencyjności – ograniczenie nie będzie obowiązywało wstecz i ma dotyczyć tylko danej gminy. Dodatkowo Senat przyjął też poprawki, z których jedna umożliwia głosowanie korespondencyjne osobom niepełnosprawnym (apelował o to m. in. Związek).

Prezes ZMP wystąpił do Prezydenta RP z uwagami, które nie zostały uwzględnione w pracach legislacyjnych, w tym zwłaszcza w kwestii niekonstytucyjności wprowadzenia ograniczenia biernego prawa wyborczego w ustawie zwykłej. Poprzednio takie ograniczenie (w innym zakresie) zostało już raz wprowadzone w roku 2009, ale odbyło się to poprzez zmianę Konstytucji.

16 stycznia br. Prezydent podpisał ustawę o zwiększeniu udziału obywateli w życiu publicznym, która wprowadza ograniczenie do dwóch liczby kadencji dla wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (przepis nie działa wstecz). Prezydent nie uwzględnił zatem naszych argumentów przeciwko tej zmianie, co do których – jak wiadomo – istnieją zresztą rozbieżne opinie prawników.

Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Bez roszczeń wobec JST - najważniejsza od 15 lat zmiana w ustawie o planowaniu przestrzennym

Od 1 stycznia 2018 r. obowiązuje zmiana w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (wprowadzona w nowym Prawie wodnym), o którą od kilku lat Związek zabiegał, napotykając jednak silny opór ze strony ortodoksyjnie liberalnych legislatorów i polityków.

Nowy ustęp 1a w art. 36 stanowi, że gminy nie będą odpowiadały finansowo za ustalenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, dotyczące ograniczeń w korzystaniu z nieruchomości, wprowadzanych z powodu uwarunkowań hydrologicznych (w tym powodziowych) itp., a także z innych powodów niezależnych od gminy (np. zmian w prawie). Takie zmiany planów odtąd z mocy prawa nie rodzą roszczeń odszkodowawczych.

Kodeks urbanistyczny

W marcu 2017 roku Zgromadzenie Ogólne poparło projekt Kodeksu urbanistyczno-budowlanego w części urbanistycznej. Niestety prace nad tym projektem, po przejściu urbanistyki z resortu infrastruktury do rozwoju, zostały zatrzymane. Tymczasem w kraju postępuje chaos przestrzenny i rosną koszty infrastruktury wynikające z niekontrolowanego rozlewania się obszarów zabudowanych.

W międzyczasie udało się wprowadzić – oprócz wspomnianej powyżej – kilka zmian przy okazji uchwalania innych ustaw. Należą do nich: bilansowanie terenów pod zabudowę (2015 - ustawa o re-

¹ Zgromadzenie Ogólne ZMP w Żywcu w dniu 1 marca 2018 wskazało wśród tematów, którymi powinien zająć się Związek w tym roku, są: wybory, walka z niską emisją, dochody JST, drogi lokalne oraz wynagrodzenia burmistrzów i prezydentów w następnej kadencji.

² Związek nie jest organizacją będącą lobbyistą parlamentarnym, ale - działając na podstawie art. 84 ustawy o samorządzie gminnym oraz w ramach ustawy o Komisji Wspólnej Rządu i ST - reprezentuje interesy i przedstawia opinie oraz propozycje miast członkowskich.

witalizacji), przepisy dot. reklam (2015 - ustawa krajobrazowa). Zmiany te jednak nie rozwiązują podstawowych problemów, jakie stworzyła zła ustawa z 2003 roku.

Dlatego Zarząd postanowił przedstawić własny projekt zmian w przepisach o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (kodeksu urbanistycznego) przed najbliższym posiedzeniem Zgromadzenia Ogólnego Związku.

Gospodarka nieruchomościami

Postulowane przez Związek zmiany w ustawie, zrealizowane dzięki nowym zapisom w dwóch ustawach - o PPP i specustawie mieszkaniowej, umożliwiają nie tylko przywrócenie stanu sprzed 2017 r. w zakresie bezprzetargowego zbywania nieruchomości dotychczasowym użytkownikom, ale także stwarzają szanse na racjonalne wykorzystanie zasobów infrastruktury, realizację nowych projektów inwestycyjnych oraz tworzenie nowych miejsc pracy.

Ustawa o jawności życia publicznego - prace wstrzymane

Zarząd Związku zawsze opowiadał się za przejrzystością działania administracji publicznej, ale zaznaczał, że nie może się to wiązać z destabilizacją jej funkcjonowania, łamaniem Konstytucji RP oraz znacznym wzrostem wydatków. Zarząd negatywnie zaopiniował nową wersję rządowego projektu ustawy o jawności życia publicznego. Zastrzeżenia dotyczyły m.in.: odpowiedzialności karnej szefów jednostek za błędy podwładnych, naruszenia zasady domniemania niewinności, ograniczenia możliwości wykonywania dodatkowych odpłatnych zajęć przez osoby pełniące funkcje publiczne.

Wobec licznych kontrowersji projekt był dodatkowo rozpatrywany na spotkaniu roboczym, podczas którego wypracowano konkretne propozycje zmian. Jednak dalsze prace nad projektem wstrzymano.

Taryfy opłat za wodę i ścieki - wnioski ZMP przyjęte

Zarząd ZMP negatywnie zaopiniował projekt rozporządzenia w sprawie określenia taryf opłat za wodę i ścieki. Zarząd wskazał, że konieczne jest wprowadzenie w rozporządzeniu możliwości korygowania stawek taryfowych ustalanych na 3 lata z powodu wzrostu kosztów niezależnych od JST czy przedsiębiorstw. Zastrzeżenia dotyczyły też nieuwzględnienia amortyzacji w kalkulacji taryfy.

W ramach dobrej współpracy roboczej z Ministerstwem Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej prawie wszystkie uwagi Związku zostały uwzględnione, a na posiedzeniu plenarnym Komisji Wspólnej Rządu i ST rozwiązano ostatnią kwestię sporną – amortyzacja od infrastruktury wybudowanej z dotacji ze środków UE również będzie uwzględniona w taryfach.

Nowelizacja ustawy o finansach publicznych

Związek negatywnie zaopiniował projekt zmian w art. 243 ustawy w 2016 roku, przedstawiając ponownie własne propozycje w tym zakresie, zgłaszane od blisko 10 lat.

Wiosną 2018 r. rząd przedstawił nowy projekt, który był przedmiotem rzeczowych negocjacji z resortem finansów. W ich wyniku projekt skierowany do Sejmu uzyskał pozytywną opinię samorządowców, z wyjątkiem kwestii uwzględniania planowanych przychodów ze sprzedaży mienia komunalnego przy ustalaniu limitu zobowiązań. W trakcie rozmów udało się przekonać resort do odłożenia w czasie części zmian zwiększających rygor limitu (w tym kwestii środków ze sprzedaży mienia aż do roku 2025), gdyż nie były one brane pod uwagę w planach finansowych miast, zwłaszcza dotyczących inwestycji.

Nowelizacja uwzględniła postulaty zgłaszane przez Związek.

Specustawa mieszkaniowa

13 kwietnia 2018 r. Zarząd ZMP zaopiniował negatywnie pierwotną wersję ustawy o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz inwestycji towarzyszących, czyli tzw. specustawy mieszkaniowej. Podczas negocjacji przedstawiciele Komisji Wspólnej z Ministerstwem Inwestycji i Rozwoju większość naszych postulatów została przyjęta przez projektodawców, w tym zasada zgodności ze studium oraz pozostawienie decyzji w gestii rad gmin. Niestety nie został uwzględniony główny postulat Związku, dotyczący zgodności z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego (proponowaliśmy uproszczoną procedurę korygowania planów w niezbędnym zakresie). Uważamy, że ten brak dodatkowo osłabia znaczenie najważniejszych aktów prawa miejscowego.

Nowelizacja ustawy o PPP

Ustawa ułatwia tworzenie partnerstwa publiczno-prywatnego, zarówno w zakresie regulowanym w tym akcie prawnym jak i poprzez zmiany w innych ustawach. Dwie spośród nich stanowią realizację naszych postulatów: śródmiejskie strefy parkowania w ustawie o drogach publicznych oraz bezprzetargowe zbywanie nieruchomości na rzecz użytkowników wyłonionych w trybie PPP.

Ustawa o Funduszu Dróg Samorządowych

Oprócz korzystnych w stosunku do projektu zmian w kryteriach udzielania dotacji udało się zmniejszyć zakres wykluczeń: pierwotnie miały to być wszystkie miasta na prawach powiatu, ostatecznie są to - mimo protestu ZMP i UMP - tylko miasta wojewódzkie.

Ustawa tworzy nowy fundusz celowy, który - korzystając z różnych źródeł - znacząco zwiększy wsparcie rozwoju dróg lokalnych ze środków budżetu państwa. Rząd deklaruje, że będzie to ok. 5 mld zł rocznie.

Likwidacja użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe

Rządowy projekt ustawy w tej sprawie został przedłożony Sejmowi z pominięciem opinii Komisji Wspólnej, co jest niezgodne z art. 3 ustawy o Komisji Wspólnej Rządu i ST. Dlatego Związek skierował do Marszałka Sejmu pismo w sprawie projektu zniesienia użytkowania wieczystego, w którym podtrzymał swoje negatywne stanowisko z 2016 roku. Zwrócono w nim uwagę, że w świetle wyroku TK z 2015 roku każde odgórne wyłączenie gmin będzie niekonstytucyjne, zwłaszcza że nie następuje na cel publiczny. W piśmie ponadto podkreślono, że nowa regulacja jest zbędna, gdyż procedura przekształcania prawa użytkowania wieczystego w prawo własności istnieje od lat. Gminy z niej korzystają i stosują bonifikaty.

Ustawę uchwalono w atmosferze zaangażowania rządu w kampanię przed wyborami samorządowymi.

Śródmiejskie strefy płatnego parkowania

Nowelizacja ustawy o PPP wprowadziła w ustawie o drogach publicznych możliwość pobierania opłat za postój pojazdów samochodowych w śródmiejskiej strefie płatnego parkowania. Strefa taka będzie mogła być ustanowiona przez radę miasta na obszarach intensywnej zabudowy funkcjonalnego śródmieścia w mieście o liczbie ludności powyżej 100 tysięcy mieszkańców. Związek postulował, by rozwiązania te mogły być wprowadzane także przez mniejsze miasta turystyczne (z miejską strefą zabytkową) oraz uzdrowiskowe, jednak ten postulat nie został na razie uwzględniony.

OBRONA INTERESÓW MIAST

Reforma edukacji

monitorowanie - analiza informacji dot. roku 2017 (dane MF i SIO) - publikacja - interwencje

Przedstawiciel ZMP podczas posiedzenia sejmowych komisji już 10 stycznia zwrócił się do MEN o zweryfikowanie błędnej i nieprawdziwej informacji o tym, że samorządom zagwarantowano środki na przeprowadzenie reformy edukacji. Niestety resort konsekwentnie twierdzi, że jest inaczej.

Dlatego Związek przygotował własną informację na temat finansowania oświaty, z której wynika, że obciążenie gmin dopłatami do subwencji jest nierówne, dotycząc przede wszystkim miasta liczące ponad 5 tys. mieszkańców, gminy miejsko-wiejskie liczące ponad 10 tys. mieszkańców oraz miasta na prawach powiatu. Obciążenie to ogranicza możliwości rozwojowe większości miast i gmin miejsko-wiejskich. Informacja, uwzględniająca dane MF i MEN z lat 2004-2016, została opublikowana 28 marca 2018 r.

Sygnaly nadsyłane przez miasta w następnych miesiącach potwierdziły, że miasta nie tylko nie otrzymały środków na bieżące zadania związane z wprowadzaniem reformy, ale w roku 2017 były zmuszone dopłacić do subwencji oświatowej znacznie więcej własnych środków niż w roku 2016. Z badań przeprowadzonych przez naszego partnera - firmę VULCAN - na podstawie danych z SIO wynika, że dopłata do subwencji wzrosła w roku 2017 o blisko 5 punktów procentowych (z 39% w roku 2016 do 44% w roku 2017). Omówienie wyników tych badań zostało w grudniu opublikowane w „Rzeczpospolitej”.

Sytuacja jest na tyle poważna, że:

- spowodowała negatywne zaopiniowanie algorytmu podziału subwencji na rok 2019,
- wymaga podjęcia w roku 2019 stanowczych działań, gdyż poziom niedofinansowania zadań oświatowych objętych subwencją grozi zahamowaniem rozwoju miast i gmin w Polsce.

Zmiany w prawie wyborczym - skutki

monitoring - interwencje (Sejm, KWRiST) - nowelizacja - opinia prawna - wnioski

Związek od początku zaangażował się w monitorowanie sytuacji związanej z konsekwencjami zmian w prawie wyborczym. Była ona przedmiotem debaty na Zgromadzeniu Ogólnym w Żywcu.

Podczas posiedzenia sejmowej Komisji Samorządu Terytorialnego (21 marca), poświęconego wyborom samorządowym, przedstawiciel ZMP zwracał uwagę na problemy związane z centralnym zamówieniem na kamery, uwarunkowania związane z transmisją on-line ze wszystkich lokali wyborczych, a także brak projektu porozumienia między gminą a KBW. Podkreślił, że coraz bardziej widoczna jest konieczność nowelizacji niektórych przepisów wyborczych.

O zagrożeniach związanych z wyborami mówił podczas posiedzenia KWRiST (28 marca) Prezes ZMP. Zwrócił uwagę głównie na systemowy problem relacji z urzędnikami wyborczymi.

Począwszy od następnego posiedzenia Komisji Wspólnej udział w obradach brała Szefowa KBW. Była to okazja do wymiany informacji i zgłaszania problemów sygnalizowanych przez miasta. Na bieżąco informowaliśmy o problemach z urzędnikami wyborczymi, składami komisji itp.

Jeszcze wiosną doszło do nowelizacji, którą Prezydent RP podpisał 10 lipca. Dzięki skutecznym interwencjom ZMP i miast członkowskich zniesiono w niej obowiązek prowadzenia transmisji z lokalu wyborczego, wprowadzono fakultatywność porozumień pomiędzy Szefem KBW a wójtem w sprawie obsługi urzędnika wyborczego przez gminę, a także zapisano, że obsługa urzędnika wyborczego jest zadaniem zleconym, tj. finansowanym z budżetu państwa.

9 maja Prezes ZMP przesłał do Szefowej KBW opinię ZMP o projekcie porozumienia z burmistrzami i prezydentami miast w sprawie określenia warunków organizacyjno-administracyjnych i technicznych obsługi wyborów. Przedstawiliśmy propozycje zapisów i zakresu tematycznego, które powinny zostać uwzględnione w ostatecznej wersji porozumienia. Powstały one w oparciu o wieloletnie, praktyczne doświadczenia miast w technicznej organizacji procesu wyborczego.

Po wyborach przeprowadziliśmy ankietę w miastach członkowskich. Na podstawie uwag z 36 miast zostało opracowane stanowisko Związku, przedłożone Sejmowi oraz rządowi.

W stanowisku przedstawiciele miast członkowskich ZMP zwracali uwagę, że właśnie odsunięcie od organizacji wyborów administracji samorządowej, która posiada odpowiednie kompetencje i doświadczenie, zaszkodziło sprawnemu przeprowadzeniu głosowania. Nierzadkie były przypadki braku odpowiedzialności urzędników wyborczych, którzy w ważnych momentach byli nieosiągalni.

Zaobserwowano problemy z obwodowymi komisjami wyborczymi i z kandydatami do tych komisji, z ich przygotowaniem i pracą. Nie sprawdził się pomysł powołania dwóch komisji: jednej - nadzorującej przebieg głosowania, drugiej - liczącej głosy i ustalającej jego wyniki. Czas protokolarnego przekazywania materiałów wyborczych między komisjami trwał od dwóch do nawet czterech godzin. Konieczne jest również przeprowadzanie profesjonalnych szkoleń dla członków obwodowych komisji wyborczych, zwiększenie wysokości diet, a także ujednoczenie procedur postępowania.

Na podstawie uwag z miast sformułowano wnioski - postulaty zmian:

- likwidacja korpusu urzędników wyborczych i przekazanie ich zadań administracji samorządowej,
- przywrócenie jednej komisji w obwodzie głosowania,
- wprowadzenie zasady, że minimalny skład komisji w ciągu dnia to połowa jej członków,
- zróżnicowanie liczebności komisji w zależności od liczby uprawnionych do głosowania w obwodzie.

Wynagrodzenia samorządowców pochodzących z wyboru i powołania

W 2017 roku, biorąc pod uwagę m.in. stanowiska i wnioski Komisji Administracji ZMP, Zarząd zamówił ekspertyzę - opracowanie systemowego, zgodnego z zasadami EKSL rozwiązania dotyczącego kształtowania wynagrodzeń pracowników samorządowych, w tym pochodzących z wyboru i powołania. Wstępne założenia systemu zostały omówione na posiedzeniu Zarządu 3 kwietnia 2018 r.

W międzyczasie, po nagłośnieniu kwestii wysokich nagród, jakie przyznał sobie rząd B. Szydło, pojawiła się m.in. zapowiedź ograniczenia pensji samorządowców. W odpowiedzi Zarząd przyjął stanowisko.

Dalsze wydarzenia przebiegały w sposób urągający jakimkolwiek zasadom prac legislacyjnych. projekt załączników do rozporządzenia płacowego, obniżający progi wynagrodzeń o ok. 20 %, przesłano nam 9 maja 2018 r., z wnioskiem o jego obiegowe zaopiniowanie w ciągu 5 dni (do 14 maja).

Strona samorządowa Komisji Wspólnej Rządu i ST nie wyraziła zgody na opiniowanie w trybie obiegowym, wskazując na brak przesłanek do pospiesznych działań w tej sprawie oraz na argumenty przeciwko proponowanym zmianom (pismo z 10 maja), domagając się także w oddzielnym wniosku udostępnienia informacji publicznej o rzekomych materiałach, na podstawie których zaproponowano zmiany. Rząd błyskawicznie przyjął zmiany w rozporządzeniu, bez wymaganej opinii, ignorując nasze stanowisko oraz zasady funkcjonowania Komisji Wspólnej Rządu i ST.

5 czerwca przedstawiliśmy delegacji Komitetu Monitorującego przestrzeganie Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego (przy Radzie Europy) zarzut drastycznego złamania art. 6 Karty poprzez te działania, bezprawnie ingerujące w samodzielność JST w zakresie kształtowania wynagrodzeń, wraz z wyczerpującą opinią prawną. Raport Komitetu jest spodziewany wiosną 2019 r.

Projekt nowelizacji ustawy o pracownikach samorządowych

Opracowany w grudniu 2018 roku na podstawie wcześniej przyjętych i przedyskutowanych z przedstawicielami miast założeń projekt nowelizacji zakłada:

- uregulowanie pensji pracowników pochodzących z wyboru i powołania w ustawie,
- odniesienie poziomu wynagrodzeń do jednoznacznych kryteriów,
- pozostawienie kwestii nagrody rocznej, po spełnieniu warunków ustawowych, w gestii rady miasta,
- pozostawienie taryfikatora, który ułatwi ustalanie wynagrodzeń osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę (obecne przepisy ustawy nie ograniczają organów JST w ich kształtowaniu).

Rada Dialogu Społecznego

Związek poparł prezydencki projekt nowelizacji przepisów o Radzie Dialogu Społecznego, postulując jednocześnie włączenie przedstawicieli samorządu terytorialnego do jej składu. Nasz wniosek nie został przyjęty, jednak zaproponowano nam udział w pracach rady na prawach obserwatora - przedstawicielem samorządów został pełnomocnik Zarządu ZMP ds. legislacyjnych. Jego udział ma ogromne znaczenie, dotąd bowiem sytuacja JST w dziedzinach będących przedmiotem prac Rady była pomijana.

Granice miast

Zarząd ZMP poparł projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta, który uwzględnia szereg wniosków miast (w tym Kartuz, Kolbuszowej, Kościana, Rawy Mazowieckiej, Rzeszowa). Wniósł jednak o uwzględnienie wniosków miasta Kleczewa i Rady Gminy Lubowidz, które w projekcie były rekomendowane do negatywnego rozpatrzenia. Wniosek ws. Kleczewa odrzucono a Lubowidza przyjęto.

Ceny energii elektrycznej - podwyżki powstrzymane

sygnały z miast - interwencje - spotkanie z Prezesem URE - ceny dla JST uwzględnione w ustawie

30 października przedstawiciele JST zgłosili podczas posiedzenia Komisji Wspólnej Rządu i ST problem radykalnego wzrostu cen energii elektrycznej, podawanego w ofertach kierowanych na przetargi dla gmin, samorządowych grup zakupowych i innych podmiotów komunalnych. Podczas obrad Komisji w listopadzie wiceminister energii poinformował nas o działaniach prowadzonych przez Prezesa URE i resort. Ustalono, że 19 grudnia odbędzie się spotkanie przedstawicieli JST z Prezesem URE oraz przedstawicielami resortu energii. Biuro Związku przygotowało na to spotkanie zestawienie cen energii z blisko stu miast.

Prezes URE przedstawił szczegółowe dane, z których wynika, że wzrost cen podyktowanych przez jest nieuzasadniony i może być wynikiem wykorzystania monopolistycznej pozycji spółek energetycznych na rynku. Poinformował o prowadzonych przez siebie działaniach kontrolnych oraz o skierowaniu stosownego wniosku do Prokuratury.

W wyniku naszych działań skierowany do Sejmu rządowy projekt ustawy, której celem było powstrzymanie cen energii, został uzupełniony o autopoprawkę, która objęła m.in. ceny energii dla JST. W rezultacie ceny energii w 2019 r. zostają ustalone na poziomie taryf i cenników sprzedawców, obowiązujących **30 czerwca 2018 r.** Przyjęta ustawa nakłada na przedsiębiorstwa energetyczne **jednostronny obowiązek korekty taryf i cenników**, najpóźniej do 1 kwietnia 2019 roku, ze skutkiem od 1 stycznia 2019 roku.

KAMPANIA „SAM URZĄDZAJ SWOJE MIASTO”

W grudniu 2017 r. Zgromadzenie Ogólne przyjęło uchwałę o nieobowiązkowej opłacie od miast członkowskich na kampanię informacyjno-edukacyjną. Dobrowolna opłata od miast członkowskich, w wysokości 8 gr. na mieszkańca, złożyła się na budżet kampanii, która miała wzmocnić pozytywny wizerunek samorządu miejskiego, przyczyniając się do wzrostu frekwencji wyborczej.

W kampanię zaangażowało się 75 miast z ZMP. Na kampanię pozyskaliśmy **487 983,69** PLN.

Pierwsza wspólna kampania edukacyjna miast „Sam urządzaj swoje miasto” została zainicjowana w maju, który jest miesiącem samorządu terytorialnego. Kampania zachęcała mieszkańców do uczestniczenia w zarządzaniu swoimi miastami i kształtowania najbliższego otoczenia.

Druga część kampanii, która odbyła się w październiku realizowała cele dalszego pogłębiania wiedzy o samorządzie terytorialnym, ale przede wszystkim miała za zadanie zwiększenie udziału mieszkańców w wyborach samorządowych. Hasło „Sam urządzaj swoje miasto” zostało zastąpione hasłem „Urządzam swoje miasto – idę na wybory”. Październikowa część kampanii była skoordynowana czasowo i graficznie z działaniami m.st. Warszawy, która wpłaciła największą kwotę na rzecz kampanii.

Działania reklamowe w I części kampanii (maj; budżet 345 402,20 zł brutto):

W ramach kampanii przygotowano:

- spot video,
- 75 dedykowanych pakietów graficznych dla każdego miasta,
- oficjalną stronę internetową kampanii tzw. landing page www.miasta.pl/kampania/
- bazę mediów, konferencję prasową w Warszawie, dwie informacje prasowe, skrypt informacyjny dla miast, Q&A dla dziennikarzy.

Internet:

Kampania w postaci spotu video, grafik oraz reklamy display została wyemitowana w Internecie na platformach: Google, Facebook, Instagram, YouTube, VOD, Ipla, Player. Kampania była geotargetowana do 75 miast uczestniczących w kampanii, zwłaszcza użytkowników 18+ zainteresowanych sprawami lokalnymi.

Facebook:

Przeprowadzono kampanię zasięgową (w ciągu 10 dni udało się dotrzeć do ponad 80 tys. odbiorców), kampanię page like (w ciągu tygodnia udało się dotrzeć do ponad 50 tys. unikalnych użytkowników. Średni koszt pozyskania jednego nowego fana wyniósł poniżej 1 zł i powiększył społeczność o ponad tysiąc nowych osób). Zrealizowano również posty promowane.

Działania reklamowe w II części kampanii (październik, budżet 142 581,49 zł brutto):

Radio RMF FM:

- Od 8-14 października 40 razy wyemitowano spot radiowy (dostępny w linku: <https://bit.ly/2PYw35l>).
- Zaplanowana grupa docelowa kampanii to odbiorcy w wieku 18-60 lat. Grupa ta wyniosła 23 364 174 osoby. Reklama dotarła do 11 625 000 osób, co stanowi 49,8 % grupy docelowej.

Portal Wirtualna Polska:

- Artykuł natywny „Związek, który ma problem z każdym rządem. Najwięcej jest w nim bezpartyjnych prezydentów” + video ZMP, wspierane tygodniową promocją. Artykuł odnotował 17 221 odsłon, wygenerowanych przez 16 163 unikalnych użytkowników.

Dziennik Rzeczpospolita i Rzeczpospolita Życie Regionów:

- Materiały redakcyjne, wizerunkowe i kampania banerowa.

Facebook:

- Kampanii na portalu FB towarzyszyły 3 animacje, które przedstawiały w uproszczony sposób, jaką ścieżkę muszą pokonać mieszkańcy angażując się w budżet obywatelski, sąsiedzką inicjatywę lokalną oraz konsultacje społeczne. Animacje dostępne są w linku: <https://bit.ly/2DHjwhb>.
- Przeprowadzona została kampania zasięgową (w ciągu 8 dni udało się dotrzeć do ponad 56 tys. odbiorców), kampanię page like (do profilu dołączyło 3188 nowych osób, a sama informacja o stronie ZMP została wyświetlona 230 tys. razy przez ponad 102 tys. unikalnych użytkowników Facebooka).

Działania public relations kampanii:

Temat kampanii podjęły m.in. takie media jak: Polityka, Polska The Times, Rzeczpospolita, Telewizja Polska, Dziennik Gazeta Prawna, WP Money.pl, Polskie Radio RDC, media lokalne i branżowe, o profilu samorządowym i marketingowym. Liczba publikacji - ok. 225. Wartość ekwiwalentu reklamowego wyniosła 418 tys. zł.

Aktywność i zaangażowanie miast:

Miasta aktywnie zaangażowały się w przedsięwzięcie. Większość informowała o wspólnej akcji oraz prezentowała narzędzia dedykowane mieszkańcom w internecie i mediach społecznościowych.

Przykładowo miasta wykorzystwały takie formy jak: wyświetlanie spotu kampanii w gminnych mediach elektronicznych, połączenie przekazu kampanii z akcją włączającą mieszkańców w działania lokalne, drukowanie i rozwieszenie plakatów w mieście, zamieszczenie reklam w gazetach lokalnych, prezentację na telebimie przy drodze wjazdowej do miasta, duże formaty reklamowe, citylighty.

Biuro Związku zachęcało również pozostałe miasta członkowskie do zaangażowania się w promocję samorządności i do publikowania informacji. Miasta otrzymały pocztą elektroniczną materiały kampanii (grafiki, spot video i informację prasową).

PROJEKTY NA RZECZ MIAST

Nowy predefiniowany projekt norweski

W ścisłej współpracy z Ministerstwem Inwestycji i Rozwoju Związek przygotowuje się do rozpoczęcia w roku 2019 realizacji projektu „predefiniowanego” ze środków Mechanizmu Finansowego EOG 2014-2020. Rolą Związku w ramach szerszego przedsięwzięcia MliR (wsparcie miast średnich i małych tracących funkcje społeczno-gospodarcze) będzie świadczenie pomocy doradczej dla miast ubiegających się o dotacje na zintegrowane programy rozwoju, które stworzą warunki do wyjścia ze spirali stagnacji. Przewiduje się, że w konkursie organizowanym przez MliR w roku 2019 ok. **15 miast** będzie mogło uzyskać **średnio po 7 mln euro** na przemyślany zestaw inwestycji lokalnych i projektów miękkich służących rozwojowi lokalnemu. Związek nie będzie brał udziału w wyborze beneficjentów, ale w ramach projektu zapewni pomoc doradczą dla ok. **50 miast** kandydatów, które pomyślnie przejdą pierwszą turę kwalifikacji w konkursie MliR i będą opracowywać wnioski aplikacyjne oraz zintegrowane plany rozwoju. Doradcy zatrudnieni przez Biuro ZMP będą później wspierać miasta, które otrzymają dotacje MliR w trakcie realizacji programu. Norweski Związek Władz Lokalnych i Regionalnych (długoletni partner ZMP) zapewni współpracę i wymianę doświadczeń z miastami norweskimi w trakcie realizacji programu. Doświadczenia z wdrażania zintegrowanego planowania rozwoju będziemy przekazywać innym miastom członkowskim.

Z powodów niezależnych od ZMP i MliR, rozpoczęcie realizacji programu jest już **opóźnione o blisko rok** w stosunku do pierwotnych planów, ale powinno rozpocząć się w II kwartale 2019 roku.

Budowa systemu monitorowania usług publicznych (SMUP) / SAS

Wraz z GUS, MSWiA oraz ZPP i ŚZGiP budujemy System Monitoringu Usług Publicznych (SMUP). Jest to projekt systemowy w ramach programu POWER 2.18. W pierwszym etapie prac, w latach 2017-2018, w wypracowaniu wskaźników dla usług technicznych i administracyjnych brało udział jako wolontariusze 25 miast członkowskich ZMP oraz 10 powiatów. W kolejnych 2 latach będziemy opracowywać i testować wskaźniki dla usług społecznych. Projekt zaowocuje powstaniem nowego portalu informacyjnego na stronie GUS-u, w którym za 3 lata każda JST w kraju będzie mogła się porównać swoje najważniejsze usługi dostarczane mieszkańcom (łącznie ok 80-100 usług) pod względem efektywności kosztowej, dostępności, ilości i wymiaru jakościowego z usługami dostarczonymi przez inne jednostki. Wdrożenie projektu zakłada radykalne zwiększenie użyteczności danych statystyki publicznej do zarządzania miastami, z równoczesnym uproszczeniem sprawozdawczości.

Zanim jednak powstanie nowy System, Związek prowadzi własny monitoring (SAS), korzystając z danych dostępnych w statystyce publicznej i administracyjnej oraz pozyskując dane z miast. Biuro Związku zaprasza miasta do udziału w kolejnych cyklach monitorowania usług publicznych, w ramach **Systemu Analiz Samorządowych**. Za pośrednictwem internetu gromadzimy obecnie dane za rok 2017. SAS umożliwia dokonywanie porównań z innymi miastami, przy użyciu wielu wskaźników pozwalających na ocenę nakładów, efektów i efektywności usług. System jest dostępny na stronie internetowej <http://www.systemanaliz.pl/>

Upowszechnianie wiedzy i doświadczeń w zakresie PPP

Realizowany od 2017 r., we współpracy z Ministerstwem Inwestycji i Rozwoju, Związkiem Powiatów Polskich, Konfederacją Lewiatan i Fundacją Centrum PPP projekt *Rozwój partnerstwa publiczno-prywatnego w Polsce* ma na celu upowszechnienie wiedzy i dobrych praktyk realizacji inwestycji publicz-

nych w tej formule, wśród pracowników administracji publicznej oraz stworzenie konkretnych narzędzi wspierających szerokie stosowanie PPP.

Po etapie przeszkolenia prawie 800 przedstawicieli JST z całej Polski w 2017 r., Związek w 2018 roku zorganizował w ramach projektu 7 wizyt studyjnych, umożliwiając prawie 70 uczestnikom poznanie szczegółów inwestycji zrealizowanych w PPP w różnych dziedzinach przez jednostki o zróżnicowanej wielkości (gmina Kobylnica, miasto Gdańsk, gmina Solec-Zdrój, miasto stołeczne Warszawa, gmina Świdnica, miasto Oława). Dodatkowo Związek był gospodarzem dwóch warsztatów tematycznych dotyczących zastosowania partnerstwa publiczno-prywatnego w działaniach rewitalizacyjnych, towarzyszących VI Kongresowi Urbanistów Polskich i XVI Samorządowemu Forum Kapitału i Finansów. Szczegóły działań w ramach projektu i materiały są dostępne na stronie www.ppp.gov.pl.

Monitoring Rozwoju Lokalnego

Projekt realizowany na mocy umowy z Ministerstwem Inwestycji i Rozwoju (*w partnerstwie z KIPPiM*) ze środków PO PT ma na celu wypracowanie uniwersalnego narzędzia dla miast do monitorowania stanu rozwoju lokalnego w oparciu o dostępne dane statystyczne i finansowe, zawsze w porównaniu z miastami podobnymi (należącymi do ściślej grupy porównawczej pod względem liczby mieszkańców i dochodów na mieszkańca) lub z miastami wybranymi przez dane miasto do porównań (np. sąsiednimi, z tego samego województwa, itd.). Narzędzie to wspomże osoby zarządzające miastami w diagnozie stanu rozwoju i w aktualizacji istniejącej strategii rozwoju lub strategii/programów sektorowych. Dane ze statystyki publicznej, Ministerstwa Finansów oraz innych ministerstw będą udostępnione docelowo w portalu ZMP jako jeden z elementów Systemu Analiz Samorządowych z końcem marca 2019. Będzie to przydatna pomoc dla zespołu zarządzającego miastem w dokonywaniu własnych analiz i wyborów. W procesie wypracowania i testowania narzędzia dużą pomoc okazały nam miasta członkowskie (**Dąbrowa Górnicza, Przemyśl, Stalowa Wola, Wałbrzych, Wyszków i Starachowice**), na przykładzie których testujemy to podejście i sprawdzamy jego praktyczną przydatność. Będzie ono wykorzystane jako jeden z instrumentów doradztwa w projekcie predefiniowanym norweskim (powyżej). Resort rozwoju jest zainteresowany szeroką promocją i upowszechnieniem tego systematycznego podejścia do analizy porównawczej problemów rozwojowych i skuteczności własnych polityk rozwiązywania tych problemów.

Zarządzanie nieruchomościami oraz podatkami i opłatami lokalnymi (PIN)

W ramach programu POWER 2.18 realizujemy na rzecz zainteresowanych miast członkowskich, które wyraziły akces, dwie edycje projektu nakierowanego na wdrażanie nowoczesnych rozwiązań zarządczych i informatycznych w obszarze zarządzania nieruchomościami oraz w obszarze podatków i opłat lokalnych. W edycji 2016-2018 na zaproszenie skierowane do wszystkich członków odpowiedziały **Tarnów, Częstochowa, Ruda Śląska, Milanówek, Kalisz, Gorzów Wielkopolski, Zielona Góra** oraz Rejowiec Fabryczny, a w edycji 2019-2020 akces do projektu zgłosiły **Krosno, Jasło, Starachowice, Sandomierz, Radom i Koźnice**. Projekty obejmują działania doradcze, szkoleniowe oraz zakupy sprzętu i oprogramowania do zarządzania tymi dwoma ważnymi obszarami.

Wsparcie kadr JST w zarządzaniu oświatą dla rozwoju szkół i kompetencji kluczowych uczniów

Celem projektu jest poprawa funkcjonowania i zwiększenie wykorzystania systemu wspomagania szkół w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy.

I etap projektu był realizowany od kwietnia 2016 do marca 2018 r. z udziałem przedstawicieli **Bydgoszczy, Dzierżonowa, Goleniowa, Kielc, Kutna, Lublina, Poznania i Sępólna Krajeńskiego** oraz 14 innych JST.

W II etapie projektu są prowadzone następujące działania:

- monitorowanie wdrażania opracowanych w I etapie lokalnych planów strategicznych rozwoju oświaty i wspomagania szkół w zakresie kompetencji kluczowych uczniów,
- wypracowanie nowego modelu doradztwa dla samorządowców oraz założeń systemu wsparcia, doskonalenia i rozwoju kompetencji kadr JST w zakresie realizacji zadań oświatowych.

Po wypracowaniu nowego modelu doradztwa i systemu wsparcia JST planowany jest ich pilotaż oraz wdrożenie, aby po zakończeniu finansowania pracownicy odpowiedzialni za zarządzanie oświatą w samorządach mogli uzyskiwać systematyczne i merytoryczne wsparcie z wykorzystaniem metod i materiałów wypracowanych w projekcie.

Nabór miast do pilotażu zaplanowano na II kwartał 2019 r. w formie odrębnego projektu konkursowego. Liderem projektu jest Ośrodek Rozwoju Edukacji a partnerem Związek Miast Polskich.

Kongres Rzeczników Prasowych, redaktorów Prasy Miejskiej i Biur Promocji

Ponad 100 osób z miast wzięło udział 17 i 18 maja 2018 r. w Kongresie zorganizowanym przez Związek i miasto Tychy. Celem Kongresu było dostarczenie rzecznikom prasowym, redaktorom prasy miejskiej i pracownikom biur promocji wiedzy o najnowszych trendach, możliwościach i narzędziach nowoczesnego public relations, ale też integracji środowiska zajmującego się komunikacją w miastach, aby wzmacniać w ten sposób samorządność. Wśród tematów, którym był poświęcony pierwszy dzień Kongresu, były m.in.: aktualne trendy, strategie budowania marki terytorialnej, efektywność komunikacji miast, sposoby radzenia sobie z hejtem, zmiany w prawie prasowym i autorskim, problemy związane z zależnością i niezależnością prasy lokalnej, a także relacje między rzecznikiem prasowym a dziennikarzami. Drugiego dnia Kongresu odbyły się dwa warsztaty: "Wykorzystanie content marketingu w budowaniu marki miasta" i "O efektywnym i prostym komunikowaniu się".

Stała i bieżąca komunikacja z miastami członkowskimi, informacja o działalności Związku

W 2018 roku Biuro ZMP wysłało 117 newsletterów, w tym 7 tzw. zbiorczych. Informowaliśmy w nich o naszej bieżącej działalności i podejmowanych interwencjach w sprawach dotyczących najważniejszych problemów miast, ciekawych konferencjach, konkursach i innych inicjatywach nie tylko naszych, ale też współpracujących z nami partnerów.

Wydaliśmy też 10 numerów miesięcznika „**Samorządu Miejskiego**”, który jest dostępny na naszej stronie oraz wysyłany na ponad 5000 adresów mailowych. Regularnie o pracy Związku informowaliśmy ponadto na łamach „**Przeglądu komunalnego**” w dziale Forum.

W 100. rocznicę odbudowy samorządu terytorialnego, utworzenia Związku Miast Polskich, w ramach obchodów stulecia Niepodległej Rzeczypospolitej wydaliśmy w 2018 roku książkę „**Sto lat Związku Miast Polskich 1917-2018**” autorstwa Bogdana Mościckiego oraz przygotowaliśmy publicznie dostępną platformę informacyjno-edukacyjną „**Miasta polskie w Niepodległej (1917-2018)**”, która powstała na podstawie materiałów nadesłanych z miast i instytucji miejskich. Działania te dofinansowano ze środków Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA na lata 2017-2022.

Oficjalny serwis Związku Miast Polskich

- Na stronie ukazało się 850 newsów w aktualnościach, w tym 482 newsy ze 137 miast, promujących ciekawe rozwiązania, innowacyjne działania lub informujące o wydarzeniu.
- W 2018 roku portal odwiedziło 63 090 użytkowników (w 2017 r. 41 933), generując 199 970 odsłon. Średni czas trwania sesji to 2 minuty, a liczba odwiedzonych stron – 2,2. Nowi użytkownicy stanowią 88,5% (w 2017 r. 58,2%), powracający 11,5% (w 2017 r. 41,8%).
- Strona stała się źródłem informacji dla mediów samorządowych i opiniotwórczych, stronę ZMP cytują m.in.: Samorządowy PAP, Portal Samorządowy, Polityka, TOK FM, Radio ZET, Wirtualna Polska, Rp.pl, Money.pl, Wirtualnemedi.pl, Polska The Times.

Oficjalny profil ZMP na portalu Facebook

- Liczba fanów: 9685, liczba opublikowanych postów: 302,
- Wyświetlenia postów³: 2,1 mln (działania organiczne i płatne),
- łączny zasięg postów⁴: 1,4 mln (działania organiczne i płatne),
- Polubienia postów: 1344, komentarze: 655, udostępnienia: 2009.

Współpraca z mediami

Większym imprezom oraz posiedzeniom Zarządu ZMP towarzyszyły briefingi i konferencje prasowe. Zapraszane na nie media regionalne i lokalne, w tym miejscowe telewizje informowały społeczności lokalne o pracach Zarządu Związku na rzecz rozwiązywania problemów samorządów i ich mieszkańców.

Dzięki stałym kontaktom rzecznika prasowego z grupą dziennikarzy, którzy piszą o sprawach samorządowych, udostępnianym materiałom i informacjom prasowym, prezentowaliśmy na bieżąco nasze stanowiska i komentarze ekspertów w ważnych ogólnopolskich dziennikach takich jak *Rzeczpospolita*, *Dziennik Gazeta Prawna*, *Gazeta Wyborcza*, a także w telewizji (głównie w programach TVN i TVP3)

³ Wyświetlenia wskazują, ile razy treści pochodzące ze strony ZMP lub jej dotyczące pojawiły się na ekranach odbiorców

⁴ Zasięg to liczba osób, na ekranach których wyświetliły się treści pochodzące ze strony ZMP lub jej dotyczące.

i ogólnopolskich rozgłośniach radiowych (m.in. audycje Polskiego Radia, wiadomości w Radio ZET, RMF FM). Informacje o naszej aktywności w mediach przedstawiamy szerzej na naszej stronie w dziale Media o nas - <http://www.miasta.pl/media-o-nas>.

Współpraca z dziennikiem *Fakt*

- Od stycznia do maja 2018 roku zostało opublikowanych 9 artykułów problemowych dotyczących tematów samorządowych w wersji drukowanej dziennika i w serwisie Fakt24.pl.
- Tematyka została przygotowana i uzgodniona z rzecznikami prasowymi miast i wynikała z sugestii i zapotrzebowania miast na daną tematykę.
- Artykuły przedstawiały konkretne doświadczenia miast i zwykle opatrzone były mini wywiadem z prezydentem lub burmistrzem danego miasta. W artykułach pojawiły się: Warszawa, Tarnów, Poznań, Płock, Mysłowice, Łódź, Sopot, Tychy, Bełchatów, Gliwice, Świdnik, Jelenia Góra, Wyszaków, Częstochowa, Ełk, Rzeszów, Wałbrzych, Radomsko, Piła, Płońsk, Bielsko-Biała, Dąbrowa Górnicza, Bydgoszcz, Gdańsk i Lublin.

Związek w mediach w 2018 r.

- Ukazało się 6 871 informacji o Związku (w 2017 r. - 8 699).
- Nastąpił wzrost publikacji w radiu – 821 (w 2017 r. – 393), w prasie - 866 (w 2017 r. – 837) i w telewizji – 37 (w 2017 r. 26).
- Zaobserwowano spadek liczby publikacji na portalu Facebook i na portalach internetowych – o ok. 1500 publikacji w 2018 r. Mimo to wartość dotarcia przekazu czyli liczba potencjalnych kontaktów z przekazem (informacją o ZMP) w 2018 r. wyniosła 137 491 620 (w 2017 r. 107 936 636).
- 66,6 % publikacji o ZMP ukazało się w mediach ogólnopolskich, natomiast 33,4% w mediach regionalnych. Nastąpił wyraźny wzrost publikacji w mediach regionalnych (w 2017 r. - 7,5%).
- Wartość ekwiwalentu reklamowego (AVE) – bez telewizji wyniosła 44 296 705 zł (w 2017 r. 38 076 816 zł). AVE to wskaźnik obrazujący nakłady, jakie należałoby ponieść na reklamę w określonych mediach i formatach.

Biuro ZMP, Poznań, 31 grudnia 2018